

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSPA-140-266(5)/08

Warszawa, 8 stycznia 2009 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Przekazuję przyjęte przez **Radę Ministrów stanowisko** wobec poselskiego projektu ustawy

**- o zmianie ustawy o systemie oświaty
(druk nr 1137).**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Edukacji Narodowej do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

z up. Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Gospodarki

(-) Waldemar Pawlak

Stanowisko Rządu
wobec poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty
(druk nr 1137)

Omawiany projekt ustawy, zgłoszony przez grupę posłów Klubu Parlamentarnego Lewicy, dotyczy zmiany treści art. 12 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

Zgodnie z obecnym brzmieniem ust. 1 wymienionego artykułu naukę religii organizuje się:

- w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach - na życzenie rodziców,
 - w publicznych szkołach ponadgimnazjalnych - na życzenie bądź rodziców bądź uczniów;
- po osiągnięciu pełnoletności o pobieraniu nauki religii decydują samodzielnie uczniowie.

Warunki i sposób organizowania nauki religii w publicznych szkołach, przedszkolach i placówkach określa, wydane na podstawie upoważnienia zawartego w art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. Nr 36, poz. 155, z późn. zm.).

Odnosząc się do propozycji zmian zawartych w poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty należy zauważyć, że dodanie w ust. 1 art. 12 ustawy o systemie oświaty, obok określenia „rodzice”, dodatkowego określenia „prawni opiekunowie” (chodzi tu o osoby uprawnione do wyrażenia życzenia, by dziecko uczęszczało na religię), jest zbędne, ponieważ zgodnie ze słowniczkiem zawartym w art. 3 pkt 10 ustawy o systemie oświaty, ilekroć w jej przepisach jest mowa bez bliższego określenia o rodzicach, należy przez to rozumieć także prawnych opiekunów dziecka. Zatem dodanie w art. 12 ust. 1 ustawy o systemie oświaty po wyrazach „rodzice” wyrazów „prawni opiekunowie” nie tylko nie usunęłoby jakiegokolwiek niespójności terminologicznej, bo taka nie istnieje, ale mogłoby wywołać wątpliwości co do intencji ustawodawcy - wobec brzmienia wcześniejszego przepisu art. 3 pkt 10 tej ustawy.

Celem pozostałych zmian proponowanych w projekcie poselskim jest uregulowanie bezpośrednio w ustawie o systemie oświaty spraw związanych z nauczaniem religii w szkołach, dotychczas regulowanych w aktach wykonawczych do tej ustawy.

Wliczanie oceny z religii do średniej ocen uzyskanych przez ucznia w danym roku lub w całym okresie nauki przewidują § 20 ust. 4a oraz § 22 ust. 2a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.). Z wymienionych przepisów rozporządzenia wynika obowiązek wliczania oceny z religii do średniej ocen uzyskanych przez ucznia. W projekcie poselskim proponuje się zakazanie bezpośrednio w ustawie o systemie oświaty (art. 12 ust. 2 zdanie drugie) wliczania oceny z religii do średniej ocen uzyskanych przez ucznia w wyniku rocznej klasyfikacji.

Podkreślenia wymaga, iż w sprawie zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej i ustawą o systemie oświaty przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych, ustanawiających obowiązek wliczania oceny z religii do średniej ocen, wypowiedział się niebawem Trybunał Konstytucyjny, w związku z wnioskiem złożonym przez grupę posłów w trybie art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Minister Edukacji Narodowej w pisemnym stanowisku przedstawionym Trybunałowi Konstytucyjnemu odniósł się negatywnie do tego wniosku stwierdzając, iż wliczanie oceny z religii do średniej ocen ucznia nie narusza ani Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ani ustawy o systemie oświaty. Jednakże w przypadku gdyby Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności zakwestionowanych przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej lub ustawą o systemie oświaty, problem uregulowania w ustawie czy rozporządzeniu zakazu wliczania oceny z religii do średniej stałby się bezprzedmiotowy. Wówczas bowiem, wobec utraty mocy obowiązującej zakwestionowanych przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach, przestałaby istnieć podstawa prawna do wliczania oceny z religii do średniej ocen. Innymi słowy, powstałaby sytuacja nieodbiegająca w istocie od tej, z którą mielibyśmy do czynienia, gdyby wprowadzono ustawowy zakaz wliczania oceny z religii do średniej ocen. Wobec braku wyraźnej regulacji w tym zakresie szkoły nie mogłyby wliczać oceny z religii do średniej ocen uzyskanych przez ucznia.

W proponowanym w projekcie poselskim brzmieniu art. 12 ust. 2 zdanie drugie ustawy o systemie oświaty stanowi się, iż uzyskana ocena z religii nie ma wpływu na promocję ucznia do klasy programowo wyższej, ani na ukończenie szkoły. Taka regulacja nie jest potrzebna, gdyż jedynie powtarza treść § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach. Okoliczność, że zakaz brania pod uwagę przy promowaniu ucznia oceny z religii został uregulowany w rozporządzeniu, a nie w ustawie – jak chcą tego projektodawcy - nie ma znaczenia z punktu widzenia adresatów tego zakazu: są oni obowiązani respektować go niezależnie od tego, czy jego źródłem jest ustawa czy rozporządzenie.

W projekcie poselskim proponuje się określenie w art. 12 ust. 3 ustawy o systemie oświaty, że oceny z religii nie umieszcza się na świadectwach państwowych.

W myśl § 9 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach, ocena z religii lub etyki umieszczana jest na świadectwie szkolnym w taki sposób, by nie można było zorientować się na zajęcia z jakiej religii (bądź etyki) uczeń uczęszczał.

To rozwiązanie było już przedmiotem badania przez Trybunał Konstytucyjny. W orzeczeniu z dnia 20 kwietnia 1993 r. sygn. U 12/92 Trybunał Konstytucyjny uznał, że „świadectwo szkolne obejmuje wszystkie zajęcia szkolne – obowiązkowe i ponadobowiązkowe i dlatego brakuje przesłanek do obligatoryjnego wyłączenia religii”. Ponadto podkreślił, iż „[...] zakwestionowany przepis zawiera podwójne zabezpieczenie. Po pierwsze uwidoczniony na świadectwie stopień nie wskazuje konkretnej religii, a po drugie nie wiadomo nawet czy stopień ten odnieść można w ogóle do nauczania religii, czy też do etyki, czy do obydwu tych przedmiotów łącznie”.

Intencją autorów projektu poselskiego było, by proponowane przez nich brzmienie ust. 3 art. 12 ustawy o systemie oświaty, zastępując obowiązujące obecnie rozwiązanie dotyczące uwidaczniania oceny z religii/etyki na drukach szkolnych, spowodowało wyeliminowanie problemu naruszania gwarancji wolności sumienia i wyznania. Jednak w świetle cytowanego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 1993 r. (wprawdzie zapadło ono w czasie obowiązywania Ustawy Konstytucyjnej z 1992 r., ale w pełni zachowało aktualność) te gwarancje nie zostały naruszone. A zatem nadanie art. 12 ust. 3 ustawy o systemie oświaty brzmienia proponowanego w projekcie poselskim należy uznać za niecelowe.

Niezależnie od powyższego należy podnieść, iż inicjatywa zmiany ustawy oświatowej w zakresie nauczania religii w szkołach może zostać odebrana przez znaczną część społeczeństwa jako powrót do sporów ideologicznych, których apogeum przypadło w okresie przełomu lat dziewięćdziesiątych.

Reasumując, Rząd ocenia negatywnie propozycje zmian zawarte w poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty (druk nr 1137).